

UITVOERINGSPLAN

EN

UITVOERINGSPLAN

FLORA EN FAUNA

1	INLEIDING	6
	LEESWIJZER	8
2	UITGANGSPUNTEN EN KADERS	10
	2.1 LANDELIJKE EN EUROPESE WET- EN REGELGEVING	11
	2.2 PROVINCIALE REGELGEVING	14
	2.3 VERGUNNINGVERLENING, ONTHEFFINGEN EN OPDRACHTEN	15
	2.4 TOEZICHT EN HANDHAVING	16
3	LEEFGEBIEDEN EN SOORTEN- BESCHERMING	18
	3.1 NATUURNETWERK NEDERLAND EN NATURA 2000	19
	3.2 SOORTENMANAGEMENTPLAN	20
	3.3 BESCHERMING DIVERSE SOORTEN	21
	3.4 OVERLASTGEVENDE SOORTEN	22
4	BEHEER, SCHADEBESTRIJDING EN JACHT	24
	4.1 BEHEER	25
	4.2 SCHADEBESTRIJDING	29
	4.3 JACHT	33

5 NIEUWKOMERS EN EXOTEN 34

5.1 (HER)INTRODUCTIE & SER 36

5.2 INVASIEVE EXOTEN 36

6 MONITORING EN ONDERZOEK 40

6.1 MONITORING VAN BESCHERMDE SOORTEN 42

6.2 OVERLASTVEROORZAKENDE SOORTEN EN INVASIEVE EXOTEN 43

6.3 AANVULLENDE PROJECTMATIGE MONITORING 43

BIJLAGEN 44

1. ROLVERDELING 45

2. FINANCIËN EN INSTRUMENTARIUM 51

3. SOORTENLIJST INVASIEVE EXOTEN 53

REE

In de Natuurvisie is ons beleid vastgelegd voor de natuur, met als specifieke aandachtspunten Natura 2000, het robuuste Natuurnetwerk Nederland (NNN), het Natuurnetwerk Drenthe (NND) en het soortenbeleid. Zoals in de Natuurvisie is aangegeven zijn de (in 2014 vastgestelde) Natuurvisie en het Flora- en faunabeleidsplan (Ffbp) samengevoegd tot één natuurbeleidsdocument: Gastvrije Natuur, Natuurvisie 2040 (Natuurvisie).

Van het Ffbp zijn de beleids- teksten geactualiseerd over- genomen in de Natuurvisie. De uitvoering van het beleid, zoals opgenomen in de Natuurvisie, is met betrekking tot de verschillende flora- en faunasoorten uitgewerkt in dit Uitvoeringsplan flora en fauna (Upff).

De provinciale ambities voor het flora- en faunabeleid worden niet gehaald met alleen de uitvoering van het wettelijke kader. Samenwerking door alle betrokkenen is essentieel om resultaat te boeken. Gelukkig zit die in Drenthe al van oudsher ingebakken. Het draait daarbij om het verbinden van ieders kracht, creativiteit en

betrokkenheid. We hebben elkaar veel te bieden op het terrein van kennis, onderzoek en monitoring, het versterken van onderlinge netwerken, het leggen van nieuwe verbanden en het faciliteren van initiatieven uit de samenleving die gezamenlijke doelen dichterbij brengen. Maar onze energie stopt niet bij de provinciegrens. Omdat de provincies sinds het Natuurpact in 2013 gezamenlijk meer verantwoor- delijkheden voor het hele natuurbeleid hebben gekregen, wordt de onderlinge afstemming van het flora- en fauna- beleid steeds belangrijker. Een uit- werking van de rolverdeling binnen dit beleid is weergegeven in bijlage 1.

MONITORING

LEESWIJZER

Het Upff is in beginsel een uitwerking van de Natuurvisie. Daarnaast gelden er ook wettelijke regels voor de uitvoering. In hoofdstuk 2 zijn de uitgangspunten en kaders kort geschetst.

In Drenthe wordt allereerst gewerkt aan een leefgebiedenbenadering. Wanneer het leefgebied op orde is en soorten floreren, is extra aandacht in de meeste gevallen niet nodig. Daar waar soorten wel extra bescherming nodig hebben omdat leefgebieden nog onvoldoende op orde zijn, worden extra maatregelen getroffen. Een overzicht van de uitwerking van de leefgebiedenbenadering en de soortenbescherming staat in hoofdstuk 3.

Beheer, schadebestrijding en jacht worden uitgewerkt in hoofdstuk 4. In de eerste paragraaf over beheer worden ree en groot wild uitgewerkt. Daarna wordt de valwildregeling beschreven, waarbij de Faunabeheereenheid Drenthe (FBE) een coördinerende rol speelt.

Relatief gezien heeft Drenthe weinig faunaschade, slechts 1% van het landelijke totaal, maar de schades in Drenthe lopen wel jaarlijks op. Grootste veroorzakers zijn grauwe gans, kolgans en brandgans. De aanpak van ganzen, andere schadeveroorzakende soorten en de afhandeling van faunaschade wordt in de tweede paragraaf uitgewerkt. In de laatste paragraaf wordt de jacht beschreven.

Als een soort, die hier voorheen niet voorkwam, op eigen kracht Drenthe bereikt (een nieuwkomer), is deze soort welkom onder voorbehoud van schade en andere negatieve (maatschappelijke) effecten. Als een soort niet op eigen kracht maar via (her)introductie Drenthe heeft bereikt, gelden er andere regels. In hoofdstuk 5 wordt de uitvoering omtrent nieuwkomers en exoten beschreven.

Om te kunnen bepalen waar en welke maatregelen en afspraken nodig zijn voor het beheren en beschermen van flora en fauna is gedegen informatie nodig. Het verzamelen van deze informatie gebeurt door middel van monitoring en onderzoek. Dit is in hoofdstuk 6 beschreven.

CANADESE GANS

GRAUWE GANS

VOLOP BLOEI IN HET
HEISCHRAAL GRASLAND
VAN HET HOLTINGERVELD

2

UITGANGSPUNTEN EN KADERS

De Wet natuurbescherming (Wnb) straks Omgevingswet, de Natuurvisie, Omgevingsvisie 2018 en de Provinciale Omgevingsverordening (POV) vormen de kaders voor deze nota. Deze worden hierna kort toegelicht. In Drenthe willen we gastvrije natuur, met een goede balans tussen beschermen, beleven en benutten. Door het behouden en versterken van onze Drentse natuur en haar karakteristieke biodiversiteit werken we aan een robuuste en vitale natuur.

2.1 LANDELIJKE EN EUROPESE WET- EN REGELGEVING

Het de bedoeling dat de Omgevingswet en het bijbehorende Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) op 1 juli 2022 in werking treden. Dit nieuwe wetgevingskader zal dan in de plaats komen van de Wnb, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming.

De verplichting om diersoorten die vrij in het wild leven en hun biotopen te beschermen vloeit deels voort uit internationale afspraken over biodiversiteit, waaronder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van de Europese Unie en de Verdragen van Bern en Bonn. Enkele honderden van de in Nederland voorkomende soorten zijn wettelijk beschermd. De Wnb, en straks ook de Omgevingswet regelen dat onder bepaalde voorwaarden van het beschermingsregime mag worden afgeweken. Voor het grootste deel van die afwijkingen is de provincie bevoegd, hoewel er in de wet- en regelgeving ook Rijksbevoegdheden zijn vastgelegd. Een belangrijk instrument

daarvoor is het verlenen van ontheffingen voor afwijkingen van het beschermingsregime soortenbescherming. Onder de Wnb verlenen Gedeputeerde Staten deze ontheffingen. Dit blijft zo onder de Omgevingswet, al zullen deze ontheffingen dan omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit gaan heten.

Het gaat de provincie niet alleen om het verlenen of weigeren van omgevingsvergunningen om afwijking van de wettelijke verboden toe te staan (negatief overheidsoptreden), maar de provincie dient ook actief op te treden voor natuurherstel en natuurbehoud (positief overheidsoptreden). Instrumenten die de provincie daarvoor ter beschikking heeft zijn vooral van financiële aard, zoals subsidieregelingen. De samenwerking tussen provincie enerzijds en terreinbeherende organisaties en andere grondgebruikers anderzijds, zijn de sleutel tot succes bij deze taak.

HABITATTYPE STUIFZAND IN
HET BALLOËRVELD

JAPANESE DUIZENDKNOOP IS EEN INVASIEVE EXOOT

Ingevolge artikel 1.12 van de Wnb en straks ook de Omgevingswet heeft de provincie waar het gaat om natuur de volgende hoofdtaken:

SOORTENBESCHERMING

Het behoud of herstel van dier- en plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen, van hun biotopen en habitats, en van in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats, in overeenstemming met de internationaalrechtelijke verplichtingen,

GEBIEDSBESCHERMING

- Voor Natura 2000-gebieden, in overeenstemming met de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, met uitzondering van Natura 2000-gebieden of gedeelten daarvan in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, en
- voor bijzondere nationale natuurgebieden, die nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de onderscheiden gebieden, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen,

BESTRIJDING VAN EXOTEN

De preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen.

Ook waar het gaat om het verlenen van omgevingsvergunningen zijn

Gedeputeerde Staten aan zet. In het kader van de soortenbescherming toetst het college of er een goede wettelijk aanvaarde grond is voor ingrepen, en in hoeverre er alternatieven voor de ingreep bestaan. In ieder geval moeten Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat beschermde soorten in een gunstige staat van instandhouding blijven voortbestaan. Daarnaast speelt de provincie – in samenwerking met de FBE – een belangrijke rol waar het gaat om fauna-beheer en hebben zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten enkele bevoegdheden ten aanzien van de jacht. Zo zijn Provinciale Staten bevoegd om regels te stellen waaraan de FBE en de door de FBE vastgestelde faunabeheerplannen aan moeten voldoen en kunnen Gedeputeerde Staten faunabeheerplannen goedkeuren en de jacht sluiten bij bijzondere weersomstandigheden.

Het actief beschermen van soorten doen we vooral door het beschermen van de leefgebieden van die soorten. Voor het provinciale beleid betekent dit dat er een belangrijke relatie ligt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. Het laatste heeft het eerste nodig. Bescherming van Natura 2000-gebieden en van het NNN levert een belangrijke bijdrage aan beschermde soorten. Zonder toestemming van de provincie mogen geen projecten uitgevoerd worden die schadelijk kunnen zijn voor

NATURA 2000-GEBIED NORGERHOLT

de Natura 2000-gebieden. Gedeputeerde Staten kunnen onder strikte voorwaarden vergunning verlenen. De bescherming van het NNN loopt via de planologie.

Een nieuw onderdeel van dit Upff is de bestrijding van exoten. Exoten kunnen, door hun herkomst uit uitheemse ecosystemen en levensgemeenschappen, een verstorende werking hebben op onze inheemse natuur. Om die reden is er Europees exotenbeleid waarin de Europese exotenverordening centraal staat (Verordening 1143/2014 van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten).

Volgens de Wnb (artikel 3.19 lid 2) heeft de provincie de taak om zorg te dragen voor het reduceren van invasieve exoten op haar grondgebied. Ook in de Omgevingswet, in art. 3.67 van het Besluit kwaliteit leefomgeving staat dat Gedeputeerde Staten verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van de benodigde uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen met betrekking tot de soorten genoemd in bijlage VC bij het Bkl. Deze taak wordt uitdrukkelijk meegenomen in dit Upff. De verplichting om invasieve exoten te bestrijden is gebaseerd op de eerdergenoemde Europese exotenverordening.

EXOOT GEELBUIKSCHILDPAD

2.2 PROVINCIALE REGELGEVING

De Omgevingsvisie Drenthe 2018 is het strategisch kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De Omgevingsvisie 2018 wordt in 2022 geactualiseerd en op dat moment in lijn gebracht met de Natuurvisie.

In de Natuurvisie worden de ambities, doelen en uitgangspunten voor het Drentse natuurbeleid vastgesteld. Het voorliggende Upff beschrijft hoe er uitvoering gegeven wordt aan het in de visie vastgestelde beleid.

Naast de Natuurvisie stellen Provinciale Staten ook de POV vast. Deze wordt beleidsneutraal aangepast aan de Omgevingswet. In de POV zijn voor de soortenbescherming en het fauna-beheer regels gesteld over de provinciaal vrijgestelde soorten, regels voor fauna-beheerplannen, over het functioneren van de FBE en van de Wildbeheereenheden (WBE's) en regels voor de tegemoetkoming van schade door dieren.

Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten haar beleid neergelegd in de Beleidsregels Wnb. In de Beleidsregels Wnb wordt het gebruik van de soortenstandaards van BIJ12 bij de onthefingverlening geregeld. Tevens zijn Beleidsregels Wnb opgenomen over reeënbeheer, over het sluiten van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden en voor het faunabeheer op (burger)luchthavens en nadere regels voor faunabeheerplannen. In de toekomst worden deze Beleidsregels Wnb geïntegreerd in de provinciale beleidsregels voor de Omgevingswet.

EEKHOORN

EDELHERT

PAS INGEZAAID GRASLAND
IS GEVOELIG VOOR SCHADE
DOOR GANZEN

2.3 VERGUNNINGVERLENING, ONTHEFFINGEN EN OPDRACHTEN

Op grond van de Wnb heeft de FBE een belangrijke coördinerende rol in de uitvoering van het planmatig beheer. In artikel 3.12 lid 2 Wnb is opgenomen dat in het bestuur van de FBE in ieder geval de jachthouders en maatschappelijke organisaties, die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, zijn vertegenwoordigd. Provinciale Staten hebben op grond van artikel 3.12 lid 9 Wnb in artikel 3.7 e.v. van de POV Drenthe nadere regels gesteld waaraan de FBE moet voldoen. Deze hebben betrekking op de omvang en begrenzing van het werkgebied en de vertegenwoordiging van beherende en maatschappelijke organisaties in het bestuur van de FBE. De volgende organisaties participeren in de FBE in Drenthe: Het Drentse Landschap, LTO Noord, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Natuur & Milieufederatie Drenthe, Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer, de Koninklijke

Nederlandse Jagersvereniging, Vereniging Het Ree, Vereniging Drentse Boermarken en Drents Particulier Grondbezit. De FBE zorgt daarmee voor een maatschappelijke en gebiedsgerichte inbedding van het faunabeheer. Onder de Omgevingswet wordt deze manier van werken voortgezet.

Daarnaast dient de FBE op basis van beschikbare informatie een faunabeheerplan op te stellen dat de planmatige coördinatie van beheer en schadebestrijding onderbouwt. De Wnb stelt de eis dat in het faunabeheerplan onder meer de populatieontwikkeling, (risico op) schade en afspraken over en keuzes in het faunabeheer in beeld worden gebracht. In een faunabeheerplan moet dit gebiedsgericht uitgewerkt worden. Provinciale Staten hebben in de POV aanvullende regels gesteld. Het faunabeheerplan voorziet in een samenhangende aanpak van het populatiebeheer en vervult hiermee een centrale rol. Het faunabeheerplan behoeft op

grond van de Wnb de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten geven met deze goedkeuring een oordeel over de noodzaak en proportionaliteit van de inhoud en de uitvoering van het faunabeheerplan, zodat het publieke belang en de samenhang met het algehele natuurbeleid van de provincie is gewaarborgd. Op basis van een vastgesteld faunabeheerplan kan de provincie, indien nodig, ontheffing of vrijstelling verlenen voor het beheer van beschermde dieren.

Ingeval een gezamenlijk faunabeheerplan is vastgesteld door de faunabeheereenheden van verschillende provincies, geschiedt conform artikel 3.12 lid 7 van de Wnb de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het leefgebied van de soort grotendeels is gelegen, in overeenstemming met Gedeputeerde Staten van de andere provincies waarin het leefgebied mede is gelegen.

Het beheren van grote hoefdieren kan ook geschieden op basis van een provinciale opdracht ex artikel 3.18 Wnb. Gedeputeerde Staten kunnen zelf het initiatief nemen tot beheer en aan FBE's, WBE's, personen of andere samenwerkingsverbanden opdracht verlenen om handelingen te verrichten om de omvang van de stand van een populatie te beperken. Daarbij kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat aangewezen personen toegang hebben tot terreinen, zodat in voorkomende gevallen ook zonder toestemming van de eigenaar van de grond opgetreden kan worden. Ook bij deze opdracht voor beheermaatregelen ten aanzien van populaties gelden de voorwaarden en beperkingen die van toepassing zijn bij afwijkingen van de onderscheiden beschermingsregimes neergelegd in de Wnb. Voor het verlenen van een opdracht is het niet noodzakelijk dat overeenkomstig een vastgesteld faunabeheerplan wordt gehandeld.

2.4 TOEZICHT EN HANDHAVING

De provincie is op basis van de Wnb en straks onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van de soortenbescherming, gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden), beheer en schadebestrijding en houtopstanden.

Op grond van de Wnb verleent de provincie vergunningen en ontheffingen. Hieraan zijn voorschriften verbonden die bijvoorbeeld betrekking hebben op de te gebruiken middelen en het perceel of de periode waarbinnen gebruik mag worden gemaakt van de ontheffing. Bij het opnemen van voorwaarden wordt een afweging gemaakt tussen het doel van de voorwaarde en de lasten voor de uitvoerder. Onze toezichthouders zien erop toe dat de voorschriften worden nageleefd. Dit betekent dat de toezichthouder langs kan gaan om te controleren of de handeling volgens de voorschriften wordt uitgevoerd. Gezien de omvang van het takenveld is het noodzakelijk te prioriteren in de toezichtstaak. De focus van de provinciale handhaving van natuurwetgeving ligt op het (doen) naleven van verleende vergunningen en ontheffingen.

Daarnaast voeren wij het strafrechtelijk toezicht in het buitengebied uit, gezamenlijk met onze partners: politie, openbaar ministerie, waterschappen, gemeenten, terreinbeheerders en de hengelsportvisserij. De provincie zelf is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving in de zogenaamde Natura 2000-gebieden daar waar het gaat om soorten- en gebiedsbescherming, op basis van de Wnb. Op basis van de Wnb vervult de provincie een groene regierol, welke vorm krijgt in de functie van een groene regisseur, die de provincie sinds enige jaren kent. De groene regisseur zorgt voor een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende handhavingspartners. Hierbij kan gedacht worden aan gezamenlijke uitwisseling van kennis en ervaring, maar ook afstemming over gerichte handhavingsacties die met elkaar worden uitgevoerd. De samenwerkingspartners maken jaarlijks afspraken over de speerpunten voor de gezamenlijke handhavingsacties.

HIJKERVELD

3 LEEFGEBIEDEN EN SOORTENBESCHERMING

3.1 NATUURNETWERK NEDERLAND EN NATURA 2000

Planten en dieren in Drenthe hebben een duurzame leefomgeving nodig. Met leefgebied wordt hier het natuurlijke verspreidingsgebied van een soort bedoeld. Het leefgebied van veel soorten beperkt zich niet tot Drenthe. Om leefgebieden op orde te krijgen, wordt binnen het NNN zo veel mogelijk ecologisch beheer toegepast. Daarbij wordt ingezet op een rijke en veelzijdige biodiversiteit met bijzondere aandacht voor leefgebieden. Het stelsel van het NNN met daarin de Natura 2000-gebieden en de daarbij behorende uitvoeringsprogramma's als Programma Natuurlijk Platteland inclusief het Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe 2021-2023, zijn daarvoor de belangrijkste instrumenten. Het NND, met daarin de vele houtwallen, bermen en andere groene elementen, vormt een belangrijke verbindende factor voor het functioneren van het NNN. Goed beheerde landschapselementen vormen het fundament voor de basiskwaliteit natuur die de

provincie Drenthe nastreeft. Met de instrumenten uit het Programma Natuurlijk Platteland realiseren wij de noodzakelijke verbetering en uitbreiding van leefgebieden binnen het NNN en het NND, conform de afspraken uit het Natuурpact.

Voor de veertien Drentse Natura 2000-gebieden zijn Natura 2000-beheerplannen vastgesteld. Daarin zijn maatregelen opgenomen om de instandhoudingsdoelen voor de aangewezen planten- en diersoorten en de aangewezen habitat-typen te behalen. Uitvoering van die maatregelen staat daarom niet uitgewerkt in dit Upff.

Bij goed beheer en een adequate inrichting van het NNN, liften bedreigde en voor Drenthe karakteristieke soorten veelal mee. Waar nodig nemen we extra maatregelen, bijvoorbeeld als populaties erg klein zijn geworden, externe invloeden opgelost moeten worden of verbindingen tussen gebieden onvoldoende functioneren. Soms is het nodig om acute knelpunten op te lossen, zoals de aanleg en onderhoud van faunapassages bij een verkeersknelpunt, het wegwerken van achterstallig onderhoud of het bestrijden van invasieve exoten als watercrassula. Voorbeelden van soorten van (inter)nationaal belang, waarvoor zowel binnen als buiten het NNN extra aandacht nodig is in Drenthe, zijn rozenkransje, wilde appel, zwartblauwe rapunzel, knoflookpad en heide- en veenvlinders.

3.2 SOORTENMANAGEMENTPLAN

In dorpen en steden liggen vele uitdagingen die we het hoofd moeten bieden. Denk aan de grootschalige verduurzaming van woningen, gebouwen en industriële bebouwing. Deze en andere uitdagingen op het vlak van wateroverlast en hittestress, het benutten van kansen voor biodiversiteit en de aanpak van (beschermd) soorten die voor overlast zorgen, vragen om een integrale aanpak. Een soortenmanagementplan beschrijft hoe soorten voldoende beschermd blijven, terwijl ook aan de uitdagingen tegemoetgekomen wordt. Een voorbeeld hiervan is hoe ruimtelijke ingrepen zoals renovaties uitgevoerd kunnen worden zonder dat dit schadelijk is voor gebouwbewonende vleermuizen en vogels. Bij grootschalige renovatietrajecten hoeft dan niet per (sub)project een ontheffing aangevraagd te worden, maar kan een groter gebied in één keer en voor langere termijn beoordeeld worden. Het opstellen van een soortenmanagementplan is dus voor zowel woningbouwcorporaties als de gemeenten waarin de woningbouwcorporaties opereren een interessante optie. Om de bescherming van soorten te waarborgen, beschouwt een soortenmanagementplan in ieder geval de staat van instandhouding van de beschermde soort en afspraken over de monitoring ervan.

Andere situaties waarbij een soortenmanagementplan uitkomst kan bieden, is bij overlastsoorten. Zo wordt al bij een aantal gemeenten in Drenthe op basis van een soortenmanagementplan overlast door roeken en steenmarters bestreden.

Overlastsituaties ontstaan vaak lokaal of bij particulariseren. Dat maakt het lastig om te bepalen wie er op kan treden, hoe er opgetreden kan worden en welk effect dit heeft op de staat van instandhouding van de soort. In een soortenmanagementplan wordt dit op voorhand uitgezocht, zodat bij voorkomende situaties meteen ingegrepen kan worden. De gemeente kan voor overlastsoorten een soortenmanagementplan opstellen en ontheffing aanvragen bij de provincie. In § 3.4 wordt hier nader op ingegaan.

Wanneer een soortenmanagementplan ingezet wordt voor het bestrijden van overlast, lijkt dit plan op een faunabeheerplan. In beide plannen staan bescherming en de staat van instandhouding van de soort voorop en komt men via een beoordeling van preventieve en alternatieve maatregelen tot een structurele aanpak van de overlast. Een belangrijk verschil is dat een soortenmanagementplan ook opgesteld kan worden door andere organisaties dan de FBE en toegepast kan worden binnen de bebouwde kom. Bovendien zijn zowel de wettelijke belangen als de verbodsbepalingen die bij een soortenmanagementplan aan de orde zijn anders dan bij een faunabeheerplan. Een faunabeheerplan richt zich met name op schade (aan bijvoorbeeld gewassen) of (verkeers)veiligheid en schept, indien andere maatregelen genoemd in het faunabeheerplan niet het beoogde effect hebben, ook de mogelijkheid voor het doden van dieren. Een soortenmanagementplan is gericht op het bestrijden van overlast en ziet niet op het doden van dieren.

HUISMUS

BOERENLANDVOGEL GELE KWIKSTAART

Voor vele organisaties is het opstellen van een soortenmanagementplan een goede optie. Het beverbeheerplan dat bijvoorbeeld in samenwerking met de provincie Groningen en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest tot stand is gekomen, is vergelijkbaar met een soortenmanagementplan. Hierin staat omschreven hoe enerzijds de bescherming van bevers in de beheergebieden van de waterschappen geborgd kan worden, terwijl in bepaalde situaties tegelijkertijd vlot en effectief kan worden opgetreden. Gezien de kansen die het soortenmanagementplan biedt voor zowel bescherming als mogelijkheden om aan de slag te kunnen, zouden wij graag zien dat dit instrument vaker ingezet wordt. Wij stimuleren dit door het verstrekken van informatie en het in overleg treden met geïnteresseerde organisaties.

3.3 BESCHERMING DIVERSE SOORTEN

BOERENLANDVOGELS

In de Natuurvisie is opgenomen dat de basis voor de provinciale inzet ten behoeve van de boerenlandvogels het agrarisch natuurbeheer (ANLb) is en de eindevaluatie van het Plan van aanpak Akker- en weidevogels in Drenthe 2017-2019, "Samen groeien naar een totaal aanpak". Het samenwerkingsplatform Ermberaad heeft dit plan inmiddels uitgewerkt in het Uitvoeringsplan Drentse Boerenlandvogels 2021-2025. Hierin is opgenomen dat predatiebeheer op en rond weidevogelgebieden plaatsvindt op basis van een nog te maken set van afspraken (protocol bescherming boerenlandvogels) en een goede taakverdeling tussen gebiedspartners. Het predatieprotocol wordt door het Ermberaad opgesteld in overleg met de FBE en provincie. Eén van de belangrijke vraagstukken voor

BUIZERD

het Ermberaad is hoe biotoopverbetering zich verhoudt tot predatiebeheer. Predatiebeheer moet namelijk altijd volgend zijn op structurele biotoopverbetering. De FBE stelt mede op basis van dit protocol en de kaders die de provincie aangeeft, een faunabeheerplan op.

JAARRONDBESCHERMING VAN NESTEN EN RUSTPLAATSEN

In het kader van de soortenbescherming mogen vaste nest- en rustplaatsen van vogels niet vernield worden. Voor enkele vogelsoorten geldt dit verbod ook buiten het broedseizoen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland hanteerde een landelijke lijst voor welke soorten dit telde, deze is overgenomen bij de implementatie van de Wnb. Gezien de grote verschillen per soort en ook per provincie, stellen wij een eigen provinciale lijst van soorten met jaarrond beschermde nest- of rustplaatsen vast. Deze lijst wordt gebaseerd op recent onderzoek van Vogelonderzoek Nederland (Sovon) en zal gebruikt worden als hulpmiddel voor het bepalen van ontheffingsplicht. Dit is met name van toepassing bij ruimtelijke ingrepen.

3.4 OVERLASTGEVENDE SOORTEN

Anwezigheid van beschermde soorten kan als overlast worden ervaren wanneer zij in grote aantallen en/of op ongewenste locaties voorkomen. Veel overlast is te voorkomen door eenvoudige maatregelen. De provincie ondersteunt en bevordert verspreiding van voorlichtingsmateriaal via bestaande overlegvormen. Bij ernstige overlast of schade verleent de provincie ontheffingen voor verdergaande maatregelen, bij voorkeur op basis van een Soortenmanagementplan.

Ook niet-beschermde soorten kunnen overlast geven of een risico op schade met zich meebrengen.

JAKOBSKUISKRUID

Vanwege de giftige eigenschappen is het massaal voorkomen van Jakobskruid in bijvoorbeeld wei- en hooilanden ongewenst. Tegelijk is de plant van groot belang voor bestuivers en andere insecten in bermen en natuurgebieden. Om verspreiding van Jakobskruid vanuit provinciale wegbermen te beperken, worden risico-locaties met bloeiende planten extra gemaaid door de provinciale wegbeheerders.

EIKENPROCESSIERUPS

Vanwege hun irriterende brandharen kunnen eikenprocessierupsen ernstige overlast veroorzaken bij mens en dier. Daar waar langs provinciale wegen veel mensen passeren, bestrijdt de provincie deze soort. Ook draagt de provincie bij aan onderzoek naar effectieve bestrijdings-

methoden die geen negatieve gevolgen hebben voor andere soorten. Recent is veelbelovend onderzoek uitgevoerd naar verstoring van de voortplanting met behulp van feromonen. Via regelmatig overleg met gemeenten vindt afstemming plaats over locaties en methoden van bestrijding van de eikenprocessierupsen. Bij overlast is de grondeigenaar verantwoordelijk om in te grijpen tegen de soort. In alle gevallen dient men de zorgplicht in acht te nemen en rekening te houden met beschermde soorten.

STEENMARTER

Om overlast door steenmarters op te lossen, kunnen gemeenten op basis van een soortenmanagementplan een ontheffing krijgen voor het wegnemen of afsluiten van verblijfplaatsen en het eventueel wegvangen en verplaatsen van steenmarters. Hiervoor kan de gemeente eigen personeel inzetten of de ontheffing doormachtigen aan ongediertebestrijders die in het bezit zijn van een certificaat van de KAD-cursus Steenmarter en andere marterachtigen (Kenni- en adviescentrum dierplagen) of een vergelijkbaar certificaat.

ROEK

Ook voor het tegengaan van overlast van roeken kunnen gemeenten een soortenmanagementplan opstellen. Een soortenmanagementplan zoekt de balans tussen het tegengaan van overlast en de mogelijkheid tot het ergens kunnen broeden. Verjagen van roeken op overlastgevend locaties geeft geen garantie dat de kolonie uitwijkt naar een gewenste locatie waar ze geen overlast

ROEKENKOLONIE IN HOOGEVEEN

JACOBSKRUISKRUID

EIKENPROCESSIERUPS

veroorzaken. Vaak vestigen roeken zich op een nieuwe locatie waar opnieuw overlast ontstaat.

In Drenthe is het aantal roeken de laatste jaren stabiel te noemen. Dit in tegenstelling tot de landelijke trend die een afname laat zien. In beide gevallen geldt dat de populaties weer op het niveau van 1990 terug zijn, na een piek rond de eeuwwisseling. De stabiele trend biedt enige ruimte om in te grijpen bij overlastgevende broedlocaties van roeken. De landelijke negatieve trend maakt het wel noodzakelijk om hierbij de staat van instandhouding extra in acht te nemen.

Wanneer gemeenten op basis van een soortenmanagementplan overlast door roeken tegen willen gaan, kan de provincie een ontheffing verlenen. Belangrijkste voorwaarde is dat er altijd een geschikt alternatief aanwezig moet zijn waar de roeken naar kunnen uitwijken.

DAS

De bescherming van de das in de afgelopen decennia heeft ervoor gezorgd dat de dassenpopulatie zich sterk heeft ontwikkeld. Hun leefgebied breidt zich nog steeds verder uit in Drenthe. Er worden op steeds meer locaties burchten en sporen van dassen gevonden. Met de verdere toename en verspreiding van dassen, neemt ook de kans op schade en overlast toe. Naast schade die dassen toebrengen aan graslanden en maïspcelen, veroorzaken ze ook graafschade aan weg-, spoor- en dijktafuds en op begraafplaatsen. De graafschade aan infrastructuur dient zo snel mogelijk hersteld te worden ter voorkoming van gevaarlijke situaties. Voor het verwijderen van gegraven gangen wordt een vrijstelling verleend aan alle weg-, spoor- en watergangbeheerders in Drenthe. Om graafschade op begraafplaatsen te voorkomen wordt aan alle begraafplaatsbeheerders een vrijstelling verleend om gegraven holen op begraafplaatsen direct weer dicht te maken.

DAS (FOTO: SAXIFRAGA - THEO VERSTRAEL)

4

BEHEER, SCHADEBESTRIJDING EN JACHT

Wij beschermen de in het wild levende dieren in Drenthe. Daar waar aanwezigheid en gedrag van soorten een bedreiging vormt voor de volksgezondheid of verkeersveiligheid of leidt tot schade, grijpen we gericht in. Algemeen geldt dat duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht op basis van een faunabeheerplan wordt uitgevoerd. De FBE stelt faunabeheerplannen vast die worden goedgekeurd door de provincie.

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op beheer, schadebestrijding en jacht en besteden wij aandacht aan enkele specifieke diersoorten of situaties.

4.1 BEHEER

Schadeveroorzakende diersoorten kunnen op grond van de Wnb worden beheerd. Beheer is mogelijk op basis van verschillende belangen zoals openbare veiligheid, schade aan fauna en landbouwschade. Aan beheer gaan preventieve middelen en methoden vooraf. Het bestrijden van schadeveroorzakende diersoorten en het beheren van populaties mogen slechts plaatsvinden overeenkomstig een faunabeheerplan. In het faunabeheerplan is vastgelegd welke passende en doeltreffende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen en bestrijden van schade aangericht door schadeveroorzakende diersoorten. Verder bevat het een onderbouwing met trendtellingen van populaties van de diersoorten waarover het plan gaat. Er kunnen gevallen zijn waarvoor een faunabeheerplan tussen verschillende provincies moet worden vastgesteld. In dergelijke gevallen vindt ook overleg en afstemming plaats met faunabeheereenheden van andere (naastgelegen) provincies. De eisen aan een faunabeheerplan liggen vast in de wet en zijn opgenomen in onze POV. In uitzonderingsgevallen wordt een ontheffing verleend voor handelingen die niet op grond van een faunabeheerplan worden verricht, indien gelet op de specifieke kenmerken van een diersoort of de aard en omvang van de te verrichten handelingen de noodzaak hier niet toe bestaat. Uit de wetgeschiedenis blijkt dat hierbij bijvoorbeeld moet worden gedacht aan onvoorziene situaties waarin haast geboden is, als een langjarige planmatige aanpak niet nodig is of als er geen faunabeheereenheid in het betreffende gebied actief is. Dit betreffen incidentele situaties. Het is aan Gedeputeerde Staten om ter zake een afweging te maken en die afweging te motiveren bij het verlenen van een ontheffing of bij het geven van een opdracht.

4.1.1 REE

Drenthe telt een grote reeënstand waardoor aanrijdingen met reeën voorkomen. Aan de FBE is een ontheffing verleend voor het beheer van reeën in het kader van de verkeersveiligheid. Onze wegbeheerders nemen, in samenwerking met de FBE en WBE's, maatregelen om aanrijdingen met reeën te voorkomen. Zo worden bijvoorbeeld wildrasters langs wegen geplaatst, maar daarmee worden niet alle aanrijdingen voorkomen. Het volledig uitrasteren van alle wegen is ongewenst vanuit landschappelijke overwegingen en het hinderen van reeën en andere soorten in hun leefwijze. De FBE kan, in samenwerking met de WBE's, mogelijke maatregelen om aanrijdingen met reeën te voorkomen opnemen in het faunabeheerplan. Dit kunnen bijvoorbeeld faunapassages, waarschuwborden en het aanpassen van de rijsnelheid zijn. Om een verdere toename van verkeersongevallen te voorkomen, hebben wij beleid opgesteld ten aanzien van het beheer van reeën. Dit is in de Beleidsregels Wnb vastgelegd.

4.1.2 EDELHERT

Er is sprake van de aanwezigheid van een edelhert in Drenthe. Hoewel het naar verwachting nog een flink aantal jaren kan duren voordat de soort zich hier definitief vestigt, is er sprake van spontane vestiging van een enkel dier. Er wordt geen nulstand gehanteerd bij spontane vestiging. Bij uitzetting of ontsnapping wordt wel uitvoering gegeven aan het handhaven van de nulstand. Het uitgangspunt ontsnapt is hierbij essentieel. Ontsnapte dieren zijn gehouden dieren. Wanneer ontsnapte dieren in vrijheid nakomelingen krijgen, worden deze nakomelingen gezien als vrij levende dieren en niet als ontsnapte dieren. De te nemen stappen bij een melding van waargenomen edelherten in Drenthe worden in 4.1.5 nader toegelicht.

REE

DAMHERT

EDELHERT

WILD ZWIJN

Zodra er voortplanting van edelherten in het wild plaatsvindt, wordt aan de FBE gevraagd om vooruitlopend aan het opstellen van een faunabeheerplan, een advies uit te brengen over de toekomstige wijze van beheer. Voor de vraagstukken over leefgebied en populatiedichtheid van het edelhert en damhert wordt aan de FBE gevraagd om dit gezamenlijk in afstemming met de gebiedspartners en andere (naastgelegen) provincies op te pakken. De gemaakte afspraken worden in het faunabeheerplan vastgelegd.

4.1.3 DAMHERT

Ook voor ontsnapte damherten uit o.a. hertenkampen of uitzettingen wordt een nulstand gehanteerd. Gezien de populatieontwikkelingen vlak over de grens met de provincie Fryslân, verwachten we dat het damhert zich op korte termijn in Drenthe zal vestigen en zelfstandig populaties gaat vormen. Het uitgangspunt is ook hier dat wanneer ontsnapte damherten in vrijheid nakomelingen krijgen, deze nakomelingen worden gezien als vrij levende dieren. Er wordt geen nulstand gehanteerd bij spontane vestiging. Bij toenemende aantallen zal ook voor deze soort aan de FBE gevraagd worden om, vooruitlopend aan het opstellen van een faunabeheerplan, een advies uit te brengen over de toekomstige wijze van beheer.

4.1.4 WILD ZWIJN

In het verleden zijn in Drenthe wilde zwijnen waargenomen die mogelijk te herleiden waren naar uitzettingen. Het wild zwijn is een beschermde inheemse diersoort. Maar een wild zwijn brengt ook risico's met zich mee voor verkeersveiligheid, landbouw in de vorm van gewasschade en schade aan veehouderijen door dierziekten (Klassieke- en Afrikaanse varkenspest). Er zijn voor wilde zwijnen drie leefgebieden aangewezen in Nederland (de Veluwe, de Meinweg en het Meerlebroek). In die gebieden is het beheer gericht op instandhouding van de

populaties. Buiten de aangewezen leefgebieden geldt geen instandhoudingsverplichting voor (deel)populaties.

Inmiddels komen niet alleen in Gelderland en Limburg in het wild levende wilde zwijnen voor, maar ook in andere provincies. Met name in Noord-Brabant en Overijssel leven wilde zwijnen in grotere of kleinere aantallen. Veel van de populaties groeien in omvang, ook door migratie uit Duitsland en België. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft naar aanleiding van de motie Geurts (Kamerstuk 28 286, nr. 1157) in de brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat zij geregeld in overleg is met de provincies over het wilde zwijnenbeheer. Voor de uitvoering van de Roadmap Preventie Afrikaanse varkenspest zijn afspraken gemaakt met de provincies Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel over reductie van de populatieomvang. Daarin is sprake van een risico gebaseerde aanpak en daarmee een gedifferentieerd faunabeheerplan voor verschillende gebieden. De minister benadrukt in de kamerbrief dat een reductie van het aantal wilde zwijnen in deze vier provincies van belang is (Kamerstuk, 33576, nr. 247).

Gelet op het advies van de minister en de risico's die het wild zwijn met zich meebrengt, blijft in Drenthe de nulstand gehandhaafd. In 2022 wordt aan een onafhankelijk onderzoeksbureau gevraagd om te onderzoeken wat de schade-risico's zijn bij het loslaten van de nulstand en het richten op het beperken en beheerbaar houden van het aantal wilde zwijnen. De resultaten van dit onderzoek kunnen aanleiding zijn voor herziening van het Upff en de huidige nulstand-opdracht.

4.1.5 UITVOERING NULSTAND

Er is een provinciale coördinator aangewezen voor de uitvoering van het toezicht op de nulstand. De coördinator zorgt voor de dagelijkse aansturing, organiseert cursussen en informatievoorziening van de aangewezen personen die uitvoering geven aan de nulstand. Zodra er melding gedaan wordt van een edelhert, damhart of wild zwijn in Drenthe, neemt de coördinator contact op met de meldkamer van de politie. Hier wordt gecontroleerd of er melding is gedaan van het uitbreken van een gehouden edelhert, damhart of wild zwijn uit een park. De provinciale coördinator (of diens vervanger) leidt uit het gedrag en andere uiterlijke kenmerken (als albinisme) van het dier (of uit navraag in de omgeving) af of het een ontsnapt edelhert of damhart betreft. DNA-onderzoek van uitwerpselen kan bij twijfel uitsluitsel bieden.

In Drenthe zijn in vrijwel alle gevallen de aanwezige edelherten, damherten of wilde zwijnen ontsnapte

dieren. Als de eigenaar bekend is, neemt de coördinator contact op om te overleggen hoe te handelen. De eigenaar krijgt altijd de mogelijkheid de dieren terug te vangen. Indien de eigenaar een afstandsverklaring heeft getekend, zal het ontsnapte dier worden geschoten. Als de eigenaar van de dieren niet bekend is, en de coördinator heeft vastgesteld dat geen sprake is van spontane vestiging, zal de coördinator de nulstand-beheerders opdracht geven om de dieren te schieten. De politie wordt hierover geïnformeerd. Zichtbaar drachtige en zogende ontsnapte hinds worden niet geschoten.

4.1.6 VALWILDREGELING

In Drenthe kennen we elk organisme een intrinsieke waarde toe. Dat wil niet zeggen dat elk dier tegen elke prijs in leven gehouden moet worden. Ook het doden van een gewond dier kan een uiting van zorgvuldigheid zijn. Reeën die het slachtoffer zijn geworden van een verkeersaanrijding overleven een dergelijke

klap vaak niet. In alle gevallen moet het dier worden opgespoord, soms gedood, en van de weg of berm worden afgevoerd. Daarvoor moeten in geheel Drenthe 24 uur per etmaal bevoegde en deskundige personen beschikbaar zijn. De FBE heeft in het kader van verkeersveiligheid en ter voorkoming van onnodig lijden van dieren, voor de hele provincie een valwildregeling opgesteld. De provincie heeft de FBE opdracht verleend deze valwildregeling uit te voeren. De FBE coördineert op basis van de regeling en opdracht een systeem van piketdiensten om aangereden gewonde reeën snel uit hun lijden te verlossen. De aangereden reeën worden naar een plek in de natuur gebracht en blijven op deze wijze onderdeel van het systeem/kringloop. De aanrijding wordt vastgelegd in het Faunaregistratiesysteem. Hierdoor beschikt de provincie over betrouwbare valwildcijfers. Deze maken onderdeel uit van de jaarlijkse rapportage aan de provincie (jaarverslag).

TOENDRARIETGANZEN EN KOLGANZEN

OP SNELWEGEN KOMEN REGELMATIG
AANRIJDINGEN MET REEËN VOOR

4.2 SCHADEBESTRIJDING

Van alle provincies in Nederland hebben Drenthe en Flevoland de minste fauna-schades. Het percentage uitbetaalde schade schommelt in Drenthe al jaren rond de 1% van de landelijk uitbetaalde schade. Daar waar de provincie Fryslân 10 miljoen en Noord-Holland 9 miljoen euro aan schade hebben uitbetaald in 2020, was dat in Drenthe € 286.000,=. Fryslân en Noord-Holland zijn provincies met veel grasland en meren en diensgevolg veel ganzen.

Hoewel in Drenthe veel minder ganzen voorkomen, wordt ook bij ons de uitbetaalde schade hoofdzakelijk veroorzaakt door ganzen op overjarig grasland. Na ganzen veroorzaken

dassen de meeste schade aan zowel grasland als aan maïs. De schade aan grasland is echter vaak incidenteel en per keer relatief laag. Deze schades werden voornamelijk afgehandeld via de dassenovereenkomsten. Omdat landelijk de dassenovereenkomsten in 2020 zijn afgelopen, wordt tegenwoordig alle door dassen veroorzaakte schade middels een tegemoetkomingsaanvraag afgehandeld.

4.2.1 GANZEN

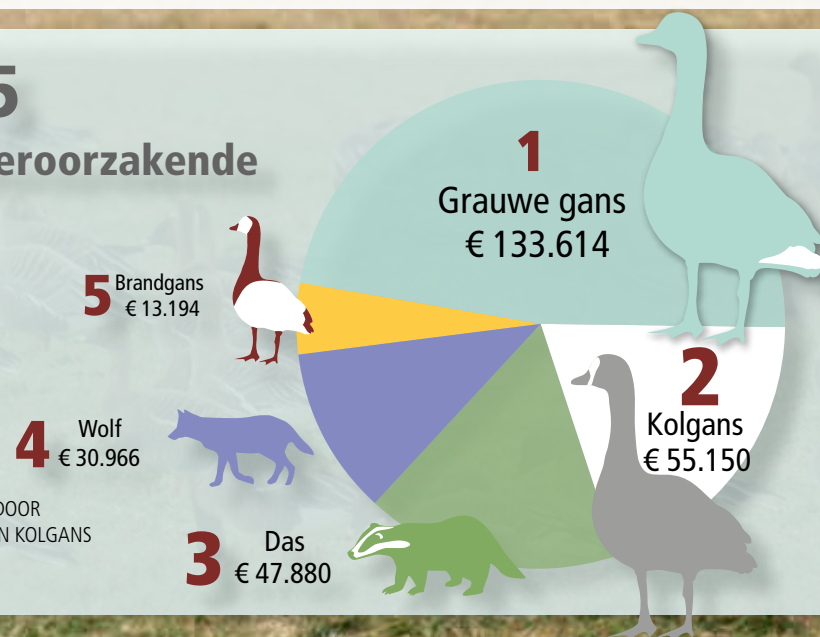
Net als andere provincies heeft Drenthe een belangrijke verantwoordelijkheid in de bescherming van overwinterende ganzen. Deze verantwoordelijkheid is geborgd in de hiervoor

aangewezen Natura 2000-gebieden en een rustgebied nabij het Leekstermeegebied.

In het Ffbp uit 2014 werd al geconcludeerd dat ganzen de meeste schade veroorzaken in Drenthe. In lijn met het toenmalige landelijke beleid werd in dit plan ingezet op maximale bescherming van de zogenaamde winterganzen, met volledige winterrust op overjarig grasland. Met gericht beheer werd gepoogd de zomerganzen te beheren om de schade omlaag te krijgen.

Dat diverse soorten ganzen de voornaamste veroorzakers zijn van schade, is de afgelopen zeven jaar niet gewijzigd.

TOP 5 schadeveroorzakende dieren

FIGUUR 1
WINTERSCHADE DOOR
GRAUWE GANS EN KOLGANS
2014-2020

Tevens blijkt dat de schade van de grauwe en kolgans in de wintermaanden de afgelopen jaren gestaag is gestegen.

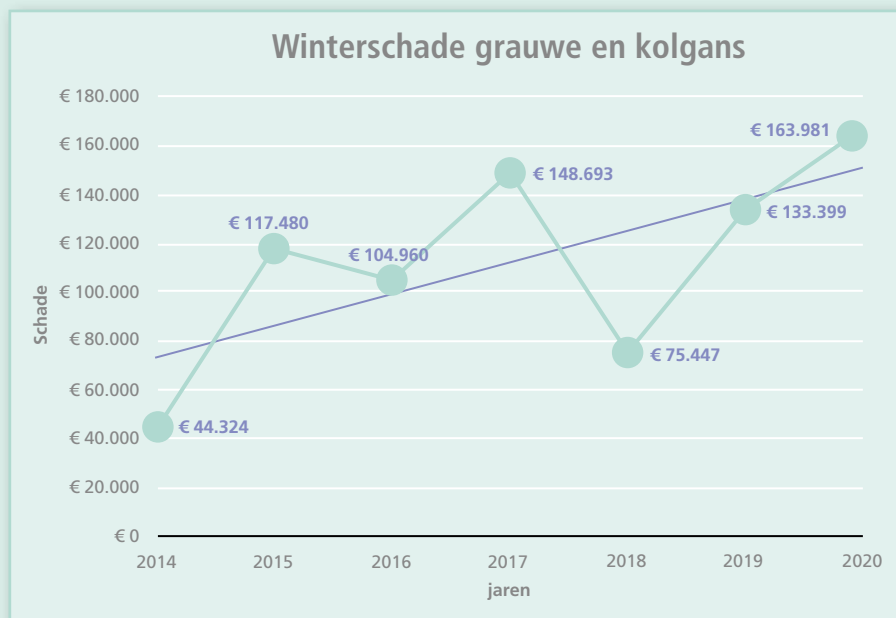
Op basis van de door BIJ12-Faunazaken verzamelde data kan voorzichtig geconcludeerd worden dat het in 2014 geformuleerde beleid niet geleid heeft tot het gewenste resultaat van het terugdringen van schade door ganzen.

Op basis van voorgaande is in de Natuurvisie het beleid uit 2014 gewijzigd. In de Natuurvisie is aangegeven dat wordt ingezet op de balans tussen het beschermen en beheren. Hierbij gaat het bij beschermen om de internationale verplichting die Nederland heeft voor trekganzen en bij beheren om het voorkomen van een verdere stijging van de schadecijfers.

Gezien de stijging in de schadecijfers is de FBE gevraagd om over het terugdringen van schade afspraken te maken met de in haar bestuur participerende partijen en deze vast te leggen in een ganzenakkoord (GAK).

Wij vinden het van belang dat met het GAK wordt beoogd om de ganzenpopulatie in Drenthe duurzaam in stand te houden. Dit op een niveau, waarbij een goed evenwicht wordt gevonden tussen de omvang van de van nature voorkomende populaties en de risico's die daarmee samenhangen. Onderdeel van het GAK is, op basis van een evaluatie van de huidige rustgebieden en schadecijfers, een advies uit te brengen over het al dan niet aanwijzen van één of meerdere rustgebieden. Tot het advies van de GAK is ontvangen blijven we het huidige rustgebied nabij het Leekstermeer hanteren. Diverse belanghebbende partijen van buiten de FBE zullen betrokken worden bij het opstellen van dit GAK.

De provincie verzoekt Sovon sinds 2013 de tellingen van zomer- ganzen uit te voeren. Ook in 2022 en opvolgende jaren zal de provincie Sovon verzoeken deze zomertellingen uit te voeren.

FIGUUR 2
DE PROVINCIE MONITORT DE STAND VAN ZOMERGANZEN ZOALS GRAUWE EN CANADESE GANS

4.2.2. OVERIGE SOORTEN

Wolf

In het in 2014 door Provinciale Staten vastgestelde Flora- en faunabeleidsplan was opgenomen dat de eerste wolven binnen 10 jaar in Drenthe verwacht konden worden. Het was echter al in 2015 dat er na een afwezigheid van 150 jaar een eerste wolf door Drenthe liep. Vanaf dat moment wordt de provincie Drenthe met enige regelmaat door wolven bezocht. Het zijn vooral de rondtrekkende wolven die landbouwhuisdieren als een gemakkelijke prooi zien. Na vestiging in een territorium is het vaak zo dat het aantal aanvallen op landbouwhuisdieren afneemt en prederen wolven vaker hun natuurlijke prooidieren. Met een groeiende wolvenpopulatie in Duitsland zal Drenthe ook in de komende jaren te maken krijgen met rondtrekkende wolven en schade aan landbouwhuisdieren.

De provincies hebben samen afspraken gemaakt over hoe om te gaan met wolven en wolvenschade, deze afspraken zijn vastgelegd in het Interprovinciaal wolvenplan. Met betrekking tot de opgetreden schade aan landbouwhuisdieren zetten we in op twee sporen: het voorkomen van schade door preventieve maatregelen te stimuleren en vergoeden van schade veroorzaakt door de wolf. Met die twee sporen

zetten we in op het zoveel mogelijk voorkomen van schade, het creëren van draagvlak en een effectieve soortenbescherming met betrekking tot de wolf. De provincie werken gezamenlijk aan de actualisatie van het Interprovinciaal Wolvenplan. De eerstvolgende actualisatie zal in 2022 gereed zijn en wordt het uitgangspunt voor verdere beleidsontwikkelingen.

Op 1 januari 2021 is de subsidieregeling 'Voorkomen schade door wolven provincie Drenthe' in werking getreden om dierhouders in het wolvenrisicogebied te stimuleren hun schapen en geiten te beschermen tegen aanvallen van wolven door het plaatsen van wolfwerende afrastering. Schapen- en geitenhouders in heel Drenthe kunnen van die regeling gebruik maken. Gedeputeerde Staten heeft de gebiedscommissie preventie wolvenschade Drenthe ingesteld. Zij zetten zich onder meer in voor preventieve maatregelen om schapen te beschermen tegen een aanval van de wolf. Ook geeft de commissie voorlichting aan schapenhouders en adviseert de commissie Gedeputeerde Staten.

Schade door wolven conform de richtlijnen van BIJ12-Faunazaken vergoed. Deze schadevergoeding beperkt zich niet alleen tot schapen- en geitenhouders maar is van toepassing voor grondgebruikers.

Roek

Roeken kunnen op net ingezaaide percelen en afrijpend graan en maïs in korte tijd behoorlijke schade veroorzaken. De huidige staat van instandhouding van de roek rechtvaardigt niet dat er op voorhand ontheffingen of een vrijstelling worden verleend voor het bestrijden van schade. Voor het verkrijgen van een tegemoetkoming van BIJ12 in de aangerichte schade is een aanvrager verplicht om een ontheffing aan te

vragen om de schade tegen te gaan. Daar waar een agrariër een tegemoetkoming heeft aangevraagd bij BIJ12-Faunazaken wordt een ontheffing verleend voor ondersteunend afschot bij minimaal twee preventieve middelen conform de schadepreventiekit van BIJ12-Faunazaken. Om te voorkomen dat het ondersteunend afschot van invloed kan zijn op een roekenkolonie wordt een ontheffing enkel verleend indien het schadeperceel verder dan 500 meter van een roekenkolonie verwijderd is.

PRENT VAN EEN DAS

Das

In 2020 heeft BIJ12 een evaluatie uitgevoerd naar dassenovereenkomsten. Naar aanleiding van de uitkomsten hiervan is besloten de overeenkomsten te beëindigen. Alle dassenschade wordt afgehandeld via de reguliere aanvragen voor een tegemoetkoming bij BIJ12-Faunazaken. Grondgebruikers die schade door dassen ondervinden, komen in veel gevallen in aanmerking voor een tegemoetkoming. Hierbij is geen eigen risico van toepassing. In afwijking van de Beleidsregels Wnb hoeven er voor dassen geen preventieve maatregelen getroffen te worden en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming.

REE

Ree

Het beheer van reeën vindt plaats op basis van verkeersveiligheid i.v.m. de aanrijdingen met reeën. De door reeën veroorzaakte schade aan landbouwgewassen is jaarlijks erg klein en legitimeert niet om Drenthe breed een ontheffing voor afschot te verlenen. Er treden sporadisch schades op veroorzaakt door reeën. Indien het zich voordoet gaat het voornamelijk om schade aan bloembollen of volle grond groente-teelt. In beide gevallen is het voor de teler noodzakelijk om een hekwerk te plaatsen welke voldoet aan de vereisten uit het Faunaschade Preventie Kit Hertachtigen van BIJ12-Faunazaken. Indien na het plaatsen van een hekwerk de schade door reeën zich voortzet kan de grondgebruiker een ontheffing krijgen voor afschot binnen het geplaatste hekwerk. Indien er geen hekwerk of een hekwerk welke niet voldoet aan de

vereisten wordt geplaatst en er geen ontheffing wordt aangevraagd voor afschot komt de grondgebruiker niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de schade.

Spreeuw

In Drenthe worden op enkele locaties blauwe bessen verbouwd. Op het moment dat deze bessen (bijna) rijp zijn kunnen spreeuwen in korte tijd een

belangrijke schade veroorzaken. Om deze schade te bestrijden worden door de Drentse bessenelers verschillende preventieve middelen ingezet en hadden deze bessenelers een meerjarige ontheffing voor ondersteunend afschot van spreeuwen. Deze ontheffingen hadden een looptijd tot eind 2021. In 2022 zal beoordeeld worden of nieuwe ontheffingen verleend gaan worden.

SPREEUW

WILDE EEND

KONIJN

HOUTDUIF

4.2.3 TEGEMOETKOMING FAUNASCHADE

Samen met de andere provincies heeft Drenthe de behandeling van het aanvragen en uitbetalen van tegemoetkomingen van faunaschade ondergebracht bij Faunazaken - BIJ12. Een aanvraag dient daarom gedaan te worden via BIJ12-Faunazaken. Voor de afhandeling van de aanvragen heeft de provincie regels opgenomen in de POV en verder in Beleidsregels Wnb uitgewerkt. Het behandelbedrag van € 300,= is in Drenthe omgezet in een statiegeldregeling. Op grond van deze regeling wordt het behandelbedrag terugbetaald bij een positief beoordeelde aanvraag die hoger is dan de € 250,= aan eigen risico. Met de statiegeldregeling wordt voorkomen dat voor hele kleine schades onder het eigen risico een tegemoetkoming wordt aangevraagd.

4.3 JACHT

Het is de jachthouder landelijk toegestaan om op zijn jachtveld te jagen op wild van de volgende soorten: wilde eend, fazant, haas, konijn en houtduif. Als bijzondere weersomstandigheden dat vergen, kunnen Gedeputeerde Staten de jacht voor een bepaalde tijd sluiten. Extreme en aanhoudende winterse omstandigheden kunnen hier bijvoorbeeld aanleiding toe geven. Voor winterse omstandigheden wordt aangesloten bij een in interprovinciaal verband ontwikkeld stroomschema, welke is opgenomen in de Beleidsregels Wnb. Jacht op genoemde wildsoorten is toegestaan in Natura 2000-gebieden, mits dit geen negatieve gevolgen heeft voor de natuur. Op provinciale eigendommen binnen Natura 2000-gebieden wordt geen jacht

verhuurd. Als ingegrepen moet worden vanuit het argument van beheer en schadebestrijding, vinden wij dat dit in beginsel mogelijk moet zijn in Natura 2000-gebieden. In voorkomende gevallen zal de FBE samen met terreinbeheerders moeten beoordelen op welke wijze dit beheer kan plaatsvinden zonder negatieve effecten voor de doelstellingen van het Natura 2000-gebied.

5

NIEUWKOMERS EN EXOTEN

Elke soort die voorheen niet in Drenthe voorkwam, is op het moment dat deze zich vestigt een nieuwkomer in de provincie. Een soort die zich op eigen kracht vestigt, doet dit door natuurlijke uitbreiding van het verspreidingsgebied. Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van klimaatverandering. Soorten die zuidelijker al voorkwamen, doen hun voordeel met het warmere klimaat en breiden uit in noordelijke richting. Het goed functioneren van zowel NNN als NND is hierbij cruciaal, zodat soorten zich onbelemmerd tussen gebieden kunnen bewegen. Nieuwkomers die op eigen kracht komen, zijn welkom onder voorbehoud van schade en andere negatieve (maatschappelijke) effecten.

Zoals al eerder benoemd is één van de soorten die de provincie recent op eigen kracht heeft weten te bereiken, de wolf.

In de Natuurvisie worden enkele definities gegeven van begrippen die spelen rond het thema nieuwkomers en exoten. Deze definities komen ook in dit hoofdstuk van het Upff terug. Figuur 3 geeft het verschil tussen een aantal van die begrippen schematisch weer.

NIEUWKOMER	INHEEMSE SOORT	Opzettelijk	(Her)introductie van inheemse soort: Bever	
		Niet opzettelijk	Natuurlijke uitbreiding van het verspreidingsgebied. Bijvoorbeeld door een goed functionerend natuurnetwerk of klimaatverandering: Wolf	
			Ontsnapping van een inheemse soort die gehouden wordt: Damhert	
	NIET-INHEEMSE SOORT (EXOOT)	Opzettelijk	Introductie van niet-inheemse soort door menselijk handelen. Bijvoorbeeld door (dier)handel of het dumpen van exoten in het wild: Watercrassula	Unielijst-soort = Invasieve exoot: Wasbeer
		Niet opzettelijk	Introductie van niet-inheemse soort door menselijk handelen. Bijvoorbeeld via menselijke vervoersbewegingen: Tijgermug	

FIGUUR 3: SCHEMATISCHE WEERGAVE BEGRIPPEN RONDOM NIEUWKOMERS.

WOLF

BIJ (HER)INTRODUCTIE MOET EEN SER
OPGESTELD WORDEN (WISENT)

HALSBANDPARKIET

5.1 (HER)INTRODUCTIE & SER

Bij introductie wordt een soort opzettelijk door mensen in het wild gebracht. Dit kan onderdeel uitmaken van een beschermingsplan voor de soort, gericht op (het verbeteren van) de staat van instandhouding van die specifieke soort. Soms kwam de soort in het (verre) verleden al in de provincie voor, zodat er sprake is van herintroductie. Maar (her)introductie kan ook ingezet worden als maatregel om bij te dragen aan het functioneren van het ecosysteem. Voorzichtigheid is echter geboden.

Planten en dieren die nu niet in Drenthe voorkomen kunnen bijdragen aan de Drentse biodiversiteit, maar ook een bedreiging vormen. Belangrijke vraagstukken hierbij zijn onder andere de verwachte effecten van de komst van de soort. Daarom kunnen vraagstukken die spelen bij introductie verkend door middel van een Soorten Effect Rapportage (SER). In een SER beschrijft de initiatiefnemer het introductieplan, de te verwachten ecologische en financiële effecten en (uitvoerings) maatregelen die worden genomen om andere relevante belangen te waarborgen. Een SER maakt vooraf helder hoe de verantwoordelijkheden liggen, ook financieel bij schade, als een introductie eenmaal een feit is. Een SER moet uitvoerbaar, handhaafbaar en juridisch houdbaar zijn. Als er geen belangrijke schade of overlast verwacht wordt, is een SER niet aan de orde. Ook voor soorten die zich op eigen kracht in de provincie vestigen, wordt geen SER opgesteld. Niet voor iedere nieuwkomer hoeft dus een SER te worden opgesteld. Wel is het mogelijk dat een nieuwkomer

uiteindelijk beheerd zal moeten worden. In dat geval kan een faunabeheerplan opgesteld worden.

De specifieke criteria en aandachtspunten voor een SER zijn zeer afhankelijk van de soort waarvoor de SER wordt opgesteld. De criteria worden daarom door Gedeputeerde Staten bepaald op het moment dat een SER in voorbereiding is.

5.2 INVASIEVE EXOTEN

Via internationale handel in planten en dieren, internationale transporten en toeristenstromen zijn allerlei exotische, uitheemse soorten in Europa terechtgekomen. Soorten die in het Europese klimaat konden overleven, hebben zich lokaal gevestigd en verspreiden zich, meer of minder snel, over het continent. Naar schatting 10-15% van deze soorten heeft een negatief effect op biodiversiteit en/of ecosysteemdiensten, waarbij ook economische en sociale gevolgen kunnen optreden. Bekende voorbeelden hiervan zijn reuzenberenklauw en Aziatische duizendknopen. Ook invasieve waterplanten als grote waternavel en watercrassula zorgen voor problemen in het water- en natuurbeheer.

Op basis van risicobeoordelingen heeft de Europese Unie een lijst vastgesteld van soorten die geweerd en bestreden moeten worden. Deze Unielijst wordt regelmatig geactualiseerd op verzoek van de lidstaten. In Nederland zijn de provincies verantwoordelijk voor de aanpak van invasieve exoten.

JAPANESE DUIZENDKNOOP

TROSBOSES

5.2.1 PROVINCIALE REGIE

Bij de bestrijding en beheersing van invasieve exoten zijn veel partijen betrokken, waaronder gemeenten, waterschappen en terrein-beheerders. De provincie voert de regie door enerzijds organisaties te verzoeken invasieve exoten te bestrijden en anderzijds via overleg met betrokken partijen, aan te sturen op een optimale, gezamenlijke aanpak van exoten.

De provincie is voor alle partijen, bedrijven en inwoners het aanspreekpunt voor vragen en meldingen met betrekking tot invasieve exoten. Op de website van de provincie is algemene informatie beschikbaar over het herkennen en melden van invasieve exoten en het belang van exotenbestrijding. In specifieke situaties zal de provincie, in overleg met betrokken gemeenten en grondeigenaren, locatiegerichte communicatie inzetten. Doelen hiervan zijn verdere verspreiding of besmetting te voorkomen, een zo compleet mogelijk beeld van een besmetting te krijgen en/of geplande beheermaatregelen toe te lichten.

Om tot een gecoördineerde en effectieve aanpak van exoten te komen vindt er regelmatig overleg plaats met de betrokken partijen. In dit overleg wordt de laatste kennis en ervaringen rond de opkomst en bestrijding van exoten uitgewisseld en gedeeld. Met betrokken partijen worden jaarlijks afspraken gemaakt over prioritering en afstemming van bestrijdingsmaatregelen.

De provincie faciliteert en ondersteunt onderzoek dat bijdraagt aan preventie en beheersing van exoten, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van werkprotocollen. Van aannemers en uitvoerders in groenbeheer, grond-, weg- en waterbouw wordt gevraagd te werken met bestaande en nog te ontwikkelen protocollen die verdere verspreiding van exoten helpen voorkomen.

Binnen het NNN en Natura 2000-gebieden wordt exotenbestrijding als onderdeel meegenomen in de planning en financiering van herstel- en inrichtingsmaatregelen.

5.2.2 VERSCHIL IN AANPAK TUSSEN NIEUWE EN GEVESTIGDE INVASIEVE EXOTEN

In de EU Exotenverordening is bepaald dat de invasieve soorten van de Unielijst, binnen drie maanden na melding door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), volledig en permanent verwijderd moeten worden door de provincie. Er wordt hierbij een uitzondering gemaakt voor soorten die bij het in werking treden van de verordening al gevestigd waren en/of, ondanks gerichte maatregelen, moeilijk uit te roeien blijken. Voor deze soorten bepalen de lidstaten zelf, in overleg met de Europese Commissie en buurlanden, het ambitieniveau. Dat wil zeggen of er wordt ingezet op volledige verwijdering of op beheersing.

De exotenverordening maakt dus onderscheid tussen 'nieuwe exotische soorten' en 'gevestigde exotische soorten'. In bijlage 3 van dit Upff is de actuele soortenlijst weergegeven, met daarbij per soort het landelijke ambitieniveau. De Unielijst is niet volledig en wordt, op verzoek van lidstaten, regelmatig aangevuld. Er is dus ook een categorie exoten, zowel 'nieuwe' als 'gevestigde' soorten, die (nog) niet op de Unielijst staan, maar die in potentie wel schadelijk kunnen zijn voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten. De werkwijze van dit Upff wordt ook ingezet tegen dergelijke soorten, wanneer duidelijk is welke risico's hun aanwezigheid met zich meebrengt. Actuele voorbeelden hiervan zijn watercrassula, Amerikaanse trosbosbes en alsemambrosia.

Om te voorkomen dat invasieve exoten zich in Drenthe vestigen, wordt ingezet op vroeg-

GROTE WATERNAVEL

WATERCRASSULA

tijdige signalering en vroegtijdig ingrijpen. Signalering is niet alleen een zaak van professionele inventarisatiemedewerkers en boswachters. Iedereen kan hieraan bijdragen. De provincie stimuleert en ondersteunt het signaleren van exoten door bewustzijn en betrokkenheid onder haar inwoners te vergroten. Initiatieven om vrijwilligers te trainen in het herkennen en/of bestrijden van exoten komen in aanmerking voor een financiële bijdrage en inhoudelijke ondersteuning. Wanneer signalen van de aanwezigheid van exoten bij de provincie binnenkomen, via de NVWA, soortenorganisaties of andere contacten, wordt binnen drie maanden actie ondernomen. Dit houdt in dat de provincie een deskundige verzoekt de omvang van de besmetting in kaart te brengen en die zo compleet mogelijk te verwijderen. Tegelijk worden met betrokkenen afspraken gemaakt over nazorg en monitoring om zeker te zijn dat de soort volledig en permanent verwijderd is. Uit oogpunt van dierenwelzijn en om schade aan natuurwaarden te beperken wordt, na advies van soortenorganisaties en in overleg met terreinbeheerders, een zorgvuldige afweging gemaakt van geschikte methoden en technieken. Per situatie wordt daarna bepaald aan welk team van deskundigen het verzoek om de exoten aan te pakken wordt gedaan en met wie afspraken worden gemaakt over nazorg.

FLAMINGO'S UIT ZUID-EUROPA EN UIT DIERENTUINEN DUKEN SOMS OOK IN DRENTHE OP

REUZENBEREKLAUW

Enkele invasieve exoten zijn al jaren zodanig gevestigd dat volledige en permanente verwijdering niet realistisch is. Het beheersen van aantallen en verspreiding van zulke exoten is onderdeel van de taken van natuur-, weg- en waterbeheerders. Voor individuele beheerders wordt effectieve bestrijding van bijvoorbeeld reuzenberenklauw of grote water-navel bemoeilijkt door verspreidingshaarden buiten hun beheergebied, waarop zij geen invloed hebben. Het exotenoverleg is bij uitstek bedoeld om, door onderlinge afspraken en afstemming tussen beheerders, te komen tot een effectieve, gezamenlijke aanpak van monitoring, bestrijding en nazorg van soorten waarvoor beheersen de ambitie is. De provincie zal zo nodig eigenaren van besmette gronden aanspreken om mee te werken aan gebiedsgerichte bestrijdingsprojecten, inclusief nazorg en monitoring.

De Drentse jachthouders die zijn aangesloten bij de Drentse WBE's verkeren in het veld in de juiste positie om bepaalde invasieve exoten te signaleren en in sommige gevallen ook te bestrijden. De

WBE's kunnen direct een aandeel leveren in het terugdringen van aantallen exotische vogels en zoogdieren, zoals zij dat al voor nijlganzen doen. De provincie verleent daarom aan de FBE de opdracht om exotische vogels en zoogdieren in het jachtveld te beheeren. De FBE kan de uitvoering van deze opdracht doorzetten naar alle jachthouders in Drenthe. Alle gerealiseerde afschot van invasieve exoten wordt gerapporteerd aan de FBE. Daarnaast wordt aan de FBE gevraagd om ook in het vroeg-tijdig stadium de verspreiding van invasieve exoten te signaleren. Dit houdt o.a. in een coördinerende rol in het verzamelen van waarnemingen. Voor gevangen exoten wordt opvang gezocht bij organisaties die hiervoor een ontheffing hebben. De provincie draagt niet financieel bij aan de opvang van gevangen exoten. Indien opvang niet mogelijk is, wordt overgegaan tot het euthanaseren van de invasieve exoot.

DE HYACINTORCHIS IS EEN NIET-INVASIEVE NIEUWKOMER UIT ZUID-EUROPA

6

MONITORING EN ONDERZOEK

De provincie heeft een verplichting de Drentse flora en fauna en hun leefgebieden te beschermen. Om te kunnen bepalen waar welke (beheer)maatregelen en afspraken nodig zijn om aan deze taak te voldoen, is gedegen informatie nodig. Er is informatie nodig over het voorkomen van beschermde soorten, maar ook over de kwaliteit van de gebieden waarin zij leven en de kansen en bedreigingen die zich daar voordoen. Op basis van deze natuurinformatie rapporteren we aan Provinciale Staten over de voortgang in het behalen van de gestelde natuurdoelen.

Monitoringsgegevens zijn niet alleen noodzakelijk voor het bepalen van maatregelen voor beschermde dieren en hun leefgebieden. Degelijke monitoringsgegevens zijn ook noodzakelijk in het kader van beheer en schadebestrijding of bij vergunningverlening. Volgens het wettelijk kader kan er namelijk alleen vergunning, ontheffing of vrijstelling gegeven worden wanneer dit geen significant negatief effect heeft op de staat van instandhouding van beschermde soorten en habitats. Het houden van een vinger aan de pols is dus een voorwaarde voor ontheffing-, vergunningverlening en het geven van een vrijstelling zoals bedoeld in § 2.1.

Het verzamelen van de natuurinformatie gebeurt door monitoring en onderzoek zoals in de Natuurvisie staat beschreven. Deze monitoring is hoofdzakelijk gericht op evaluatie van natuurbeheer. In het Upff gaan we in op monitoring van beschermde soorten, overlastveroorzakende soorten en invasieve exoten.

6.1 MONITORING VAN BESCHERMDE SOORTEN

Voor soorten waarvoor de structurele monitoring binnen Natura 2000-gebieden niet voldoet, vindt aanvullend onderzoek plaats. Het gaat dan om de soorten die zijn aangewezen als specifiek instandhoudingsdoel in een Natura 2000-gebied. Bij lastig te monitoren soorten proberen we, door inzet van nieuwe monitoringstechnieken als eDNA, remote sensing

en automatische beeld- en geluidherkenning, een steeds beter beeld van de staat van instandhouding te krijgen.

Maar de provincie is niet de enige die in de gaten houdt hoe het met de natuur gaat. Er zijn vele organisaties die in Nederland en internationaal onderzoek uitvoeren en soorten monitoren. Zo

houden organisaties als Sovon, de Vlinderstichting en de Zoogdiervereniging bij hoe het met beschermde soorten(groepen) gaat. De informatie die zij verzamelen, is essentiële input voor de uitvoering van ons soortenbeleid. Deze vormen van monitoring kunnen aanleiding geven om bij te sturen wanneer het slecht gaat met een soort.

6.2 OVERLASTVEROORZAKENDE SOORTEN EN INVASIEVE EXOTEN

Indien nodig geeft de provincie opdracht tot het opstellen en uitvoeren van soortspecifieke monitoringsplannen, in de regel gebaseerd op landelijke afspraken en in afstemming met onze buurprovincies. Gedacht kan worden aan het monitoren van de wolf, maar ook aan (zomer)ganzen. Verder zijn afspraken gemaakt met gebiedspartners over de signalering en monitoring van nieuwkomers en invasieve exoten.

Daarnaast voeren de WBE's tellingen uit van beheerde en bejaagde soorten in Drenthe. De FBE verzamelt deze tellingen en zorgt voor rapportering. Het aantal afgeschoten en aangereden dieren wordt bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem en jaarlijks gerapporteerd. Op deze wijze wordt de provincie op de hoogte gehouden van de stand van soorten die beheerd of bejaagd worden en het beheer zelf.

6.3 AANVULLENDE PROJECTMATIGE MONITORING

Het verzamelen van resultaten van programma's die gericht zijn op biodiversiteit buiten natuurgebieden vraagt bijzondere aandacht. De provincie is actief betrokken bij het opstellen van monitoringsplannen in het kader van bijvoorbeeld Soortenrijk Drenthe en de Agenda Boer Burger Natuur Drenthe om kwaliteit en continuïteit te bevorderen. Gegevens worden via de Nationale Databank Flora en Fauna ontsloten.

ONDERZOEK NAAR KAMSALAMANDER VIA EDNA

BIJ OP VALKRUID

BIJLAGEN

1. ROLVERDELING

PROVINCIE

De provincie heeft een belangrijke rol bij de uitvoering van beleid op het vlak van flora en fauna. Deels als regisseur, deels als intermediair en deels als uitvoerder. De rol is afhankelijk van de verschillende taken die de provincie zijn toebedeeld. Zoals bij de uitvoering van wetgeving, de ambitie die zij heeft en vanwege de verantwoordelijkheden die zij heeft als gebiedseigenaar van de gronden die zij in eigendom heeft. Met name voor de laatste categorie is de provincie aan zet om goed voorbeeld te geven bijvoorbeeld bij ecologisch beheer van aangekochte gronden en bermen, maar zal er tevens zorg voor dragen dat overlast wordt beperkt.

In praktische zin speelt de provincie een rol als eigenaar en beheerder van bijvoorbeeld wegen en kanalen. Met inachtneming van de primaire functies van die infrastructuur zal de provincie maatregelen nemen om het flora- en faunabeleid op eigen gronden te realiseren. Bij het beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur zal de provincie gebruikmaken van de door de minister goedgekeurde gedragscode provinciale infrastructuur. Verspreiding van invasieve exoten wordt hierbij tegengegaan door het volgen van hiervoor ontwikkelde protocollen. Hiermee is een zorgvuldige werkwijze met oog voor de flora en fauna gegarandeerd.

De provincie is op basis van de Wnb verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van de soortenbescherming, gebiedsbescherming (Natura

2000-gebieden), beheer en schadebestrijding en houtopstanden. In het provinciale kwaliteitshandboek zijn doelen en processen beschreven met betrekking tot vergunning- en ontheffingverlening en handhaving. Via de handhaafbaarheidstoets zorgt de provincie voor goede handhaafbare vergunningen en ontheffingen, en dus een goede bescherming van flora en fauna in Drenthe. Vergunningen en ontheffingen worden verleend volgens de daarvoor in de wet opgenomen procedures en voorschriften. Verleende vergunningen en ontheffingen worden gepubliceerd op de provinciale website. Belanghebbenden kunnen hiertegen hun bezwaren uiten.

Daarnaast wordt het strafrechtelijk toezicht in het buitengebied gezamenlijk met onze partners uitgevoerd. De provincie heeft vanuit de wet een regierol in de afstemming van het toezicht in het buitengebied. Vanuit deze rol heeft de provincie een groene regisseur aangesteld. De groene regisseur zorgt voor een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende handhavingspartners. Hierbij kan gedacht worden aan afstemmingsbijeenkomsten, maar ook aan gerichte handhavingsacties die met elkaar worden uitgevoerd. Om deze handhavingsacties te versterken is een convenant afgesloten. Het convenant maakt het mogelijk dat buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) op elkaars grondgebied kunnen optreden.

GEMEENTEN

De gemeente is de intermediair tussen de provincie of het Rijk en burgers in gevallen van overlast door beschermde soorten. Bij regelmatige overlast door beschermde soorten kan de gemeente een soortenmanagementplan opstellen (zie § 3.4). Gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor (onbeschermde) plaagdieren zoals ratten en kakkerlakken of als wegbeheerder op eigen grond voor de eikenprocessierups. Burgers of bedrijven met overlast van dergelijke soorten kunnen dit bij de gemeente melden.

Verschillende Drentse gemeenten zijn al goed op weg met hun flora- en faunabeleid. Die voorbeelden kunnen andere gemeenten, en de provincie, inspireren. Uitwisseling van ervaring, zowel inhoudelijk als procesmatig, is voor het een goedwerkend flora- en faunabeleid essentieel. Voor burgers en bedrijven zijn gemeenten vaak het eerste aanspreekpunt als het gaat om flora- en fauna- aangelegenheden. Daarmee vervullen ze een belangrijke rol op het gebied van voorlichting en communicatie. Ook op dat gebied is uitwisseling van ervaring heel waardevol. De provincie wil in overleg met de Drentse gemeenten het onderlinge netwerk van kennis en ervaring op het gebied van praktisch flora- en faunabeleid en -beheer

(waaronder exoten), voorlichting, educatie en natuurmonitoring in de komende jaren verder uitbreiden. Als eigenaar en beheerder van gronden, wegen en waterlopen spelen de gemeenten ook een belangrijke rol in het realiseren van onze flora- en faunadoelen, bijvoorbeeld in de keuze voor natuurvriendelijke inrichting en -beheer of de realisatie van faunapassages.

Verder hebben de Drentse gemeenten een belangrijke rol doordat zij in samenwerking met ons omgevingsvergunningen kunnen afgeven waarin een ontheffing soortenbescherming is opgenomen, als Gedeputeerde Staten daarvoor een verklaring van geen bedenkingen afgeven.

WILDE ZWAAN

WATERSCHAPPEN

De waterschappen hebben wettelijke taken voor het waterbeheer die raken aan het flora- en faunabeleid, bijvoorbeeld de bestrijding van muskusratten en beverratten. Daarbij kunnen lastige controverses ontstaan die in nauw overleg met provincie en Rijk opgelost moeten worden. Bijvoorbeeld bescherming van een ernstig bedreigde libel, de groene glazenmaker, versus het opschonen van sloten met krabbenscheer ten behoeve van waterafvoer, of bescherming van de bever versus de veiligheid van waterkeringen. De waterschappen spelen als eigenaar en beheerder van heel veel waterlopen een belangrijke rol voor het flora- en faunabeleid, bijvoorbeeld in de keuze voor natuurvriendelijke inrichting en beheer. Ook bij het monitoren van flora en fauna spelen de waterschappen een belangrijke rol.

FAUNABEHEEREENHEID DRENTH

De FBE is een samenwerkingsverband van vertegenwoordigers van agrariërs, jachthouders, terreinbeherende en natuur- en milieubeschermende organisaties. De FBE is een zelfstandig rechtspersoon en heeft in hoofdstuk 3 van de Wnb een belangrijke wettelijke taak verkregen.

De FBE heeft als doelstelling om op planmatige wijze uitvoering te geven aan:

- Het duurzaam beheer van populaties van in het wil levende soorten;
- Schadebestrijding, het voorkomen van belangrijke schade aan landbouwgewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of schade aan de fauna;
- De uitoefening van de jacht.

Daarnaast voeren de WBE's tellingen uit van beheerde en bejaagde soorten in Drenthe. De FBE verzamelt deze tellingen en zorgt voor rapportering. Al deze informatie gebruikt de FBE om beheer en schadebestrijding op een verantwoorde wijze te onderbouwen. De FBE voert haar wettelijke taken uit door het vaststellen van faunabeheerplannen die Gedeputeerde Staten kan goedkeuren en op basis waarvan wij provinciale ontheffingen op grond van de Wnb verlenen. Ook zijn de faunabeheerplannen de grondslag voor een planmatige en gecoördineerde schadebestrijding. De FBE is verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van het beleid en de wettelijke kaders.

VEENBESBLAUWTJE

WILDBEHEERENHEID

Een WBE is een vereniging van jachthouders met een jachtakte. Op grond van de Wnb zijn de WBE's verantwoordelijk voor de uitvoering van een door de FBE vastgesteld faunabeheerplan met betrekking tot het hierboven genoemde beheer, schadebestrijding en jacht. Deze taken worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders.

Als het aankomt op de realisatie van beheer en schadebestrijding, dan zijn de 21 Drentse WBE's voor de provincie Drenthe belangrijke partners. De activiteiten van de WBE's gaan echter verder dan beheer, schadebestrijding en jacht. Vanuit WBE's wordt bijvoorbeeld ook, vaak in nauw contact met agrariërs, gewerkt aan biotoopverbetering of het adviseren over de toepassing van preventieve middelen ter voorkoming van aanrijdingen met reeën. Ook bij het verzamelen van gegevens zoals het uitvoeren van tellingen in het veld spelen de WBE's een belangrijke rol.

TERREINBEHERENDE ORGANISATIE (TBO)

De drie TBO's in Drenthe, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Drentse Landschap, zijn voor het beschermen en beleven van onze flora en fauna van grote betekenis. Zij dragen zorg voor het behoud van veel kwetsbare leefgebieden en geven veel publieksvoorlichting. Daarnaast zijn TBO's belangrijk bij het verzamelen van waarnemingen en monitoren van ontwikkelingen in hun terreinen. Verder zijn TBO's, en ook particulieren, als eigenaren in de Natura 2000-gebieden sterk betrokken bij het uitvoeren van de Natura 2000-beheerplannen en spelen zij in en buiten Natura 2000-gebieden een cruciale rol bij de bescherming en verdere ontwikkeling van aanwezige natuurwaarden.

BELANGENORGANISATIES

Er zijn meerdere belangenorganisaties betrokken bij het flora- en faunabeleid. Hoewel sommige doelstellingen van enkele organisaties duidelijk conflicteren met die van de provincie, zijn er ook punten waarop deze een waardevolle inbreng leveren voor ons flora- en faunabeleid. Deze organisaties kunnen met hun kennis een waardevolle bijdrage leveren door praktische adviezen te geven om flora- en fauna te beschermen. Maar ook het bieden van een kritische houding ten aanzien van jacht, beheer en schadebestrijding helpt ons als overheid om steeds verantwoording af te leggen over noodzaak, nut en onderbouwing van het gevoerde beleid.

VRIJWILLIGERS

Er zijn in Drenthe tal van vrijwilligers actief op het gebied van flora en fauna, zowel lokaal als op provinciaal niveau. Hun activiteiten omvatten onderzoek, praktische bescherming of voorlichting en natuureducatie. Veel vrijwilligers voeren hun werkzaamheden uit vanuit organisaties die deze activiteiten stimuleren en coördineren. De door hen verzamelde waarnemingen van planten en dieren zijn zeer waardevol voor de provincie om beleidskeuzes te kunnen onderbouwen. Met praktische bescherming van bijvoorbeeld boerenlandvogels of uilen dragen vrijwilligers bij aan behoud van onze flora en fauna. De natuureducatie en voorlichting over planten en dieren verloopt via meerdere sporen. Buiten het vrijwilligerswerk is ook de professionele tak van bijvoorbeeld het IVN belangrijk voor onderwijsprojecten.

2. FINANCIËN EN INSTRUMENTARIUM

Voor de uitvoering van de genoemde maatregelen in dit Uitvoeringsplan flora en fauna maakt de provincie gebruik van de bestaande financieringsbronnen. Het gros van de maatregelen wordt gefinancierd vanuit Programma Natuurlijk Platteland.

Tevens vindt ondersteuning plaats vanuit diverse subsidieregelingen.

Instrumenten die we inzetten zijn:

- Programma Natuurlijk Platteland
- Programma Toekomstgerichte Landbouw
- Agenda Boer, Burger, Natuur Drenthe
- Soortenrijk Drenthe
- Drentse Bomen- en bossenstrategie
- Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)
 - Natuurbeheer
 - Agrarisch natuurbeheer
 - Landschapsbeheer
 - Natuurbeheerplan

Daarnaast zijn er diverse subsidieregelingen.

- Subsidieverordening natuur en landschapsbeheer
- Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap Drenthe
- Biodiversiteit
- Uitvoeringsbesluit subsidie natuur- en milieueducatie
- Subsidieregeling groene bewonersinitiatieven Drenthe
- Subsidieregeling voortoetsen drainagebuizen en beregeningsputten
- Subsidieregeling voorkomen schade door wolven provincie Drenthe
- Subsidieregeling grondverwerving Natuurnetwerk Nederland-Drenthe
- Subsidieregeling verplaatsing grondgebonden agrarische bedrijven
- Subsidieregeling Toekomst Gerichte Landbouw Drenthe
- Subsidieregeling Duurzaam Presterende Melkveehouders Drenthe
- Subsidieregeling Uitvoeringsbijdrage Duurzaam Presterende Melkveehouders provincie Drenthe
- Subsidieregeling Beloning 200 Duurzame Melkveehouders Drenthe
- Subsidieregeling Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland

HABITATRICHTLIJNSOORT GROENE GLAZENMAKER

3. SOORTENLIJST INVASIEVE EXOTEN

Soorten uit Bijlage 10 van de Regeling Natuurbescherming met toevoeging van landelijke ambitie.

NEDERLANDSE NAAM

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

AMBITIE

ZOOGDIEREN

Amerikaanse voseekhoorn	<i>Sciurus niger</i>	verwijderen
Grijze eekhoorn	<i>Sciurus carolinensis</i>	verwijderen
Indische mangoeste	<i>Herpestes javanicus</i>	verwijderen
Muntjak	<i>Muntiacus reevesi</i>	verwijderen/beheersen
Pallas' eekhoorn	<i>Callosciurus erythraeus</i>	verwijderen/beheersen
Rode neusbeer	<i>Nasua nasua</i>	verwijderen
Siberische grondeekhoorn	<i>Tamias sibiricus</i>	beheersen
Wasbeer	<i>Procyon lotor</i>	verwijderen
Wasbeerhond	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	verwijderen

VOGELS

Heilige ibis	<i>Threskiornis aethiopicus</i>	verwijderen
Huiskraai	<i>Corvus splendens</i>	verwijderen/beheersen
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	beheersen
Rosse stekelstaart	<i>Oxyura jamaicensis</i>	verwijderen/beheersen
Treurmaina	<i>Acridotheres tristis</i>	verwijderen

VISSEN

Amoergrondel	<i>Percottus glenii</i>	verwijderen
Blauwband	<i>Pseudorasbora parva</i>	beheersen
Zonnebaars	<i>Lepomis gibbosus</i>	beheersen

REPTIELEN / AMFIBIEËN

Amerikaanse brul-/stierkikker	<i>Rana catesbeiana</i>	verwijderen
Lettersierschildpad	<i>Trachemys scripta</i>	beheersen

INSECTEN

Aziatische hoornaar	<i>Vespa velutina</i>	verwijderen/beheersen
---------------------	-----------------------	-----------------------

PLATWORMEN

Nieuw-Zeelandse landplatworm	<i>Arthurdendyus triangulatus</i>	verwijderen
------------------------------	-----------------------------------	-------------

AZIATISCHE HOORNAAR

NEDERLANDSE NAAM

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

AMBITIE

TERRESTRISCHE PLANTEN

Amerikaans bezemgras	<i>Andropogon virginicus</i>	verwijderen
Ballonrank	<i>Cardiospermum grandiflorum</i>	verwijderen
Chinese struikklaver	<i>Lespedeza cuneata</i>	verwijderen
Fraai lampenpoetsergras	<i>Pennisetum setaceum</i>	beheersen
Gestekelde duizendknoop	<i>Persicaria perfoliata</i>	verwijderen
Gewone gunnera	<i>Gunnera tinctoria</i>	beheersen
Hemelboom	<i>Ailanthus altissima</i>	beheersen
Hoog pampagras	<i>Cortaderia jubata</i>	verwijderen
Japanse klimvaren	<i>Lygodium japonicum</i>	verwijderen
Japans steltgras	<i>Microstegium vimineum</i>	verwijderen
Kudzu	<i>Pueraria montana</i> var. <i>Lobata</i>	verwijderen
Mesquite	<i>Prosopis juliflora</i>	verwijderen
Oosterse hop	<i>Humulus scandens</i>	verwijderen
Perzische berenklaauw	<i>Heracleum persicum</i>	verwijderen
Reuzenbalsemien	<i>Impatiens glandulifera</i>	beheersen
Reuzenberenklaauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	beheersen
Roze rimpelgras	<i>Ehrharta calycina</i>	verwijderen
Schijnambrosia	<i>Parthenium hysterophorus</i>	verwijderen
Sosnowsky's berenklaauw	<i>Heracleum sosnowskyi</i>	verwijderen
Struikaster	<i>Baccharis halimifolia</i>	verwijderen
Talgboom	<i>Triadica sebifera</i>	verwijderen
Wilgacacia	<i>Acacia saligna</i>	verwijderen
Zijdeplant	<i>Asclepias syriaca</i>	verwijderen/beheersen

NEDERLANDSE NAAM

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

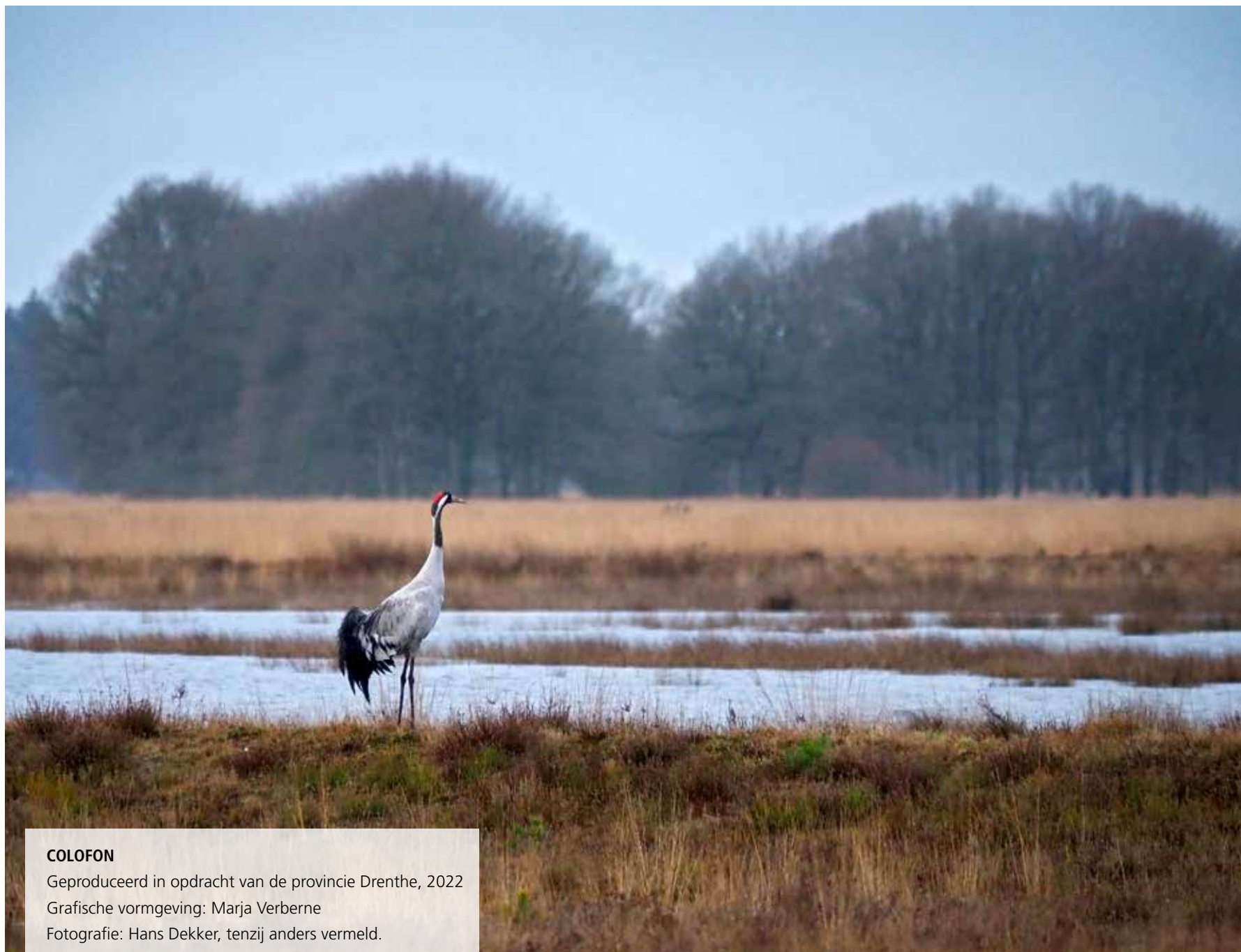
AMBITIE

WATER- EN OEVERPLANTEN

Alligatorkruid	<i>Alternanthera philoxeroides</i>	verwijderen
Grote vlotvaren	<i>Salvinia molesta</i>	verwijderen
Grote waternavel	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	beheersen
Kleine waterteunisbloem	<i>Ludwigia peploides</i>	verwijderen/beheersen
Moeraslantaarn	<i>Lysichiton americanus</i>	verwijderen/beheersen
Ongelijkbladig vederkruid	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>	verwijderen/beheersen
Parelvederkruid	<i>Myriophyllum aquaticum</i>	beheersen
Smalle theeplant	<i>Gymnocoronis spilanthoides</i>	verwijderen
Smalle waterpest	<i>Elodea nuttallii</i>	verwijderen/beheersen
Verspreidbladige waterpest	<i>Lagarosiphon major</i>	beheersen
Waterhyacint	<i>Eichhornia crassipes</i>	verwijderen/beheersen
Waterteunisbloem	<i>Ludwigia grandiflora</i>	beheersen
Waterwaaier	<i>Cabomba carolinian</i>	beheersen

GROTE WATERNAVEL

COLOFON

Geproduceerd in opdracht van de provincie Drenthe, 2022

Grafische vormgeving: Marja Verberne

Fotografie: Hans Dekker, tenzij anders vermeld.

KRAANVOGEL IN HET DWINGELDERVELD

